

Tre måneder med Den hellige Birgitta af Vadstena

af sygehuspræst Birthe Gunhild Friis, Nykøbing F.

Krucifikset ved indgangen til Vadstena gamle Birgittakirke i Sverige. Til venstre ses Birgitta med hendes attributter: Pilgrimsstav, pilgrimshat, lbskallen, englen, der taler til hende, bogen, hun skriver sine åbenbaringer ned i og kirken, hun grundlægger. Til højre hendes datter Katarina med hendes attributter: Lyset, liljen, hjorten og Birgittakronen.

Tre måneder med Den hellige Birgitta af Vadstena
af sygehuspræst Birthe Gunhild Friis

Ifølge traditionen ligger Birgitta og hendes datter Katarina i denne kiste i Vadstena Klosterkirke

Indholdsfortegnelse:

Indledning	side 4
Birgittas liv delvis efter Petrus Olovsson af Alvastra og Petrus Olovsson af Skänninge beretning fra 1373 og Birgittas Himmelske Åbenbaringer:	
Birgittas barndom	side 5
Birgittas ægteskab	side 5
Birgitta som enke og Guds talerør	side 6
Birgitta i Rom	side 7
Pilgrimsfærd til Det hellige Land	side 7
Birgittas død	side 8
Birgittas hjemfart og helgenkåring	side 8
Birgittas skrifter	side 9
Økumenisk Påske i Vadstena	side 11
Birgittas klostre	side 11
Societas Birgitta Europa, SBE	side 13
Societas Birgitta Europa og Birgittadage i Maribo mandag den 23. maj – torsdag den 26. maj 2016	side 14
Birgittastatuen fra Gnadenberg	side 17
Tusind tak	side 18
Litteratur jeg kan anbefale	side 19

Indledning

I marts – maj 2016 var jeg heldig at få studieorlov og fik mulighed for at studere Den hellige Birgitta af Vadstena, opleve Påske hos Birgittasøstrene i Vadstena, tage på to studierejser til Sverige, en retræte på Als og planlægge fire Birgittadage omkring Maribos middelalderlige Birgittakloster (1416-ca.1556) og Maribo Domkirkes 600 års jubilæum, samt åbne PilgrimsHuset Maribo. Jeg har altid haft en levende interesse for middelalderkvinden ”Den hellige Birgitta af Vadstena”. Under mit teologistudium læste jeg et år ved Jerusalem Universitet, og her mødte jeg den tidligere Birgittanonne, Søster Abraham, der var blevet etiopisk nonne. Hun fortalte mig om Birgitta og sin tid som Birgittanonne. Siden har der været utallige besøg og pilgrimsvandring til forskellige Birgittaklostre og Birgittasteder, og mange interessante samtaler med folk af forskellige nationaliteter og konfessioner.

Min studieorlov faldt sammen med 600 års jubilæet for Maribo Domkirke og by, eller rettere 600 års jubilæet for Maribo Birgitta Kloster og tilhørende Klosterkirke. I den anledning havde Societas Birgitta Europa (SBE), hvor jeg er vicepræsident, året før besluttet at holde årsmødet i forbindelse med jubilæet, hvis det var muligt. Derfor gik en del af studieorloven med at planlægge fire europæiske Birgittadage i Maribo fra den 23.-26. maj 2016 sammen med Birgittaforeningen Maribo. Desuden sidder jeg i PilgrimsHuset Maribos bestyrelse, og som studieorloven skred frem, blev det muligt at åbne PilgrimsHuset Maribo ved samme lejlighed som jubilæumsgudstjenesten tirsdag den 24. maj 2016. Desuden har SBE en pilgrimsvandrende Birgittastatue (se senere omtale), der er en lille kopi af en større Birgittastatue lavet af Herbert Weißmüller og afsløret ved museumsåbningen af det tidligere Gnadenberg Birgittakloster i 2015. Efter at have taget pilgrimsfærden til Sverige og været rundt i Sverige skulle den nu komme til Danmark. Men ikke nok med det. Hendes Majestæt Dronning Margrethe kunne deltage i Jubilæumsgudstjenesten og klippe snoren til PilgrimsHuset Maribo.

Der findes en stor mængde litteratur om Birgitta. Jeg har til sidst lavet en litteratur liste med tekster, jeg kan anbefale. Måske vil du gerne læse Birgittas egne skrifter. Men det er middelalderskrifter og kan på den måde svært tilgængelige. Derfor vil jeg anbefale, at du kan begynde med at læse Luca Cesarinis ”Evangeliet enligt Birgitta” eller Birgittas åbenbaring af sin klosterorden: ”Regula Saluatoris – Frelserens ordensregel”.

Birgitta som pilgrim. Hun har sine attributter pilgrimsstaven og pilgrimshat med pilgrismærker fra Santiago de Compostela, Køln og Wilsnack. Billedet stammer fra et træsnit trykt i Winterberg i Bøhmen i 1470-erne. Birgittas andre attributter er bogen, pennen og blækhuset.

Birgittas liv delvis efter Petrus Olovsson af Alvastra og Petrus Olovsson af Skänninge beretning fra 1373 og Birgittas Himmelske Åbenbaringer

Birgittas barndom

Birgitta lever fra 1303 – 1373. Hun kommer til verden på Finsta gård i Uppland. Hun skulle være efterkommer efter Knud den Hellige, der blev myrdet i Sankt Albani Kirke, i Odense. Birgittas far er Birger Persson, der er lagmand i Uppland. Da Birger Perssons første hustru døde barnløs, gifter han sig med Ingeborg Bengtsdatter, der er af Folkungernes slægt.

Sammen fik de syv børn: Petrus, Benedictus Israel, Birgitta, Katerina, Margareta og Ingrid. Men fire af børnene døde som små. Det var kun Birgitta, lillesøsteren Katerina og broren Israel, der overlevede barndommen.

Da Birgittas mor er gravid med Birgitta, er hun ude at sejle ved Øland. Hertug Erik, kongens bror, var også ombord. Der kommer et uvejr på søen, og skibet forliser, men Hertug Erik kaster sig i bølgerne og redder Birgittas mor og den ufødte Birgitta.

Allerede som barn har Birgitta himmelske syner og åbenbaringer. Som syvårig ser hun jomfru Maria komme hen imod sig med en krone i hænderne. Jomfru Maria spørger Birgitta, om hun vil have kronen. Birgitta samtykker, og Birgitta beskriver, hvordan hun kan mærke kronen presses ned over hendes hoved. Birgitta ser det som et tegn på, at hun skal være nonne.

Som niårig ser hun den korsfæstede Kristus komme mod sig om natten. Hun græder af medlidenhed med den lidende frelser, og hun spørger, hvem der er skyld i Jesu lidelser. Jesus forklarer hende, at det er de mennesker, der foragter hans kærlighed.

Men Birgitta ser ikke kun himmelske åbenbaringer. Som barn og senere ser hun også den store fjende Djævelen, Satan, Fristeren. Han er uhyggelig og fæl at se på, og den lille Birgitta flygter ud i sin bønsgrotte ved Finsta. Bønsgrotten kan du besøge den dag i dag.

Da Birgitta er 11 år, dør hendes mor, og hendes far sender hende hen til Birgittas moster, fru Katarina på Aspenæs. Birgittas moster Katarina ser en dag Birgitta sidde og brodere, men ved siden af Birgitta ser hun en smuk kvinde, der hjælper Birgitta med håndarbejdet. Kvinden forsvinder dog ud i det blå, men Birgitta har lavet det smukkeste håndarbejde. Moster Katarina forstår, at det er jomfru Maria, der har hjulpet Birgitta, og mosteren gemmer det smukke håndarbejde.

En nat går moster Katarina gennem huset for at se, alle er i seng, men hun ser Birgitta ligge på gulvet. Moster Katarina vil slå Birgitta med et risknippel, fordi hun ikke er i seng. Men riset falder fra hinanden, da moster Katarina vil slå Birgitta. Katarina tror i første omgang, at det skyldes underjordiske og mørke magter, men så finder hun ud af, at Birgitta tværtimod ligger på knæ i bøn til den korsfæstede Kristus!

Birgittas ægteskab

Birgitta ville være nonne, men hendes far kendte en anden lagmand, Vestgøtlands lagmand, Gudmar, der havde to sønner, som passede til Birgitta og hendes lillesøster Katarina. Så i 1316 bliver den 13 årige Birgitta gift med den 16 årige Ulf Gudmarson. Hendes 10 årige søster Katarina bliver gift med Ulfs bror den 24 årige Magnus.

Birgitta bliver nu frue på Ulfåsa. Du kan besøge Ulfåsa på pilgrimsruten Birgitta-leden, der begynder med udsendelse fra Linköping Domkirke og ender ved Pilgrimscentrum i Vadstena. Ulfåsa er i dag en ruin, men man kan mærke historien vingesus, når man besøger stedet.

Birgitta og Ulf indleder ægteskabet med at leve kyskt, uden kønslig samliv i et år efter Birgittas ønske. Graviditet og børnefødsler var den helt store dødsårsag for kvinder i Middelalderen, hvorfor kyskhed eller cølibatægteskaber ikke var ualmindelige, men efter et stykke tid kommer børnene, otte i alt: Märta, Karl, Birger, Katerina, Bengt, Gudmar, Ingeborg og Cecilia. Under fødslen af Cecilia er Birgitta ved at miste livet, men pludselig, beretter fødselskvinderne, træder jomfru Maria ind i værelset og hjælper Birgitta med at undfange.

Men døden har været tæt på, og efter fødslen af Cecilia beslutter Birgitta og Ulf at leve kyskt i cølibatægteskab sammen. Birgitta fører et travlt liv på Ulfåsa. Ud over at være lagmandsfrue, studerer hun latin, hun opretter et hospital på grunden, og tager småpigerne med for at pleje de syge. Hver torsdag aften vasker hun tolv fattiges fødder. Når man ved, hvor meget fodpleje og fodhygiejne betyder for sundheden, er Birgitta langt forud for sin tid, men det er selvfølgelig også for at følge Jesu eksempel fra Skærtorsdag aften, at Birgitta vasker fattiges fødder. Birgitta tager også ind i byerne og finder prostituerede kvinder. Nogle af de ulykkelige tager hun med hjem, lærer dem et håndværk og gifter dem bort til gode mænd.

Birgitta var i familie med kongefamilien og blev hofmesterinde for kong Magnus' hustru, dronning Blanka af Namur. Birgitta fandt dog livet ved hoffet meget løssluppet. Ifølge Birgittas teologiske overbevisning har det enkelte menneske forpligtelser i forhold til de gaver, det er blevet skænket i livet. Jo højere status i samfundet, du har, jo større forpligtelse har du til at bruge din magt og indflydelse til gavn for de undertrykte. Jo større materiel velstand du har i livet, jo større er din forpligtelse til at hjælpe de fattige. Al magt og rigdom er i virkeligheden Guds, og du har den til låns, og vil straks efter døden stå til regnskab for dit liv og din tro foran Jesus. Djævelen vil være din anklager og en engel din forsvarer. Se fx "Birgittas Himmelske Åbenbaringer" bog 7, kapitel 13, hvor Birgitta i 1372 ser sin nylig afdøde søn, Karl, stå anklaget af Djævelen for Jesu Kristi trone straks efter døden.

Birgitta og Ulf mister to af deres børn, drengene Bengt og Gudmar, og Birgitta forlader hoffet. Hun drager med Ulf på pilgrimsfærd til Olof den Helliges grav i Nidaros. Senere i 1341-1343 drager de sammen på pilgrimsrejse til Santiago de Compostela. På vejen hjem bliver Ulf syg i Arres i Frankrig. Men Den hellige Dionysius viser sig i et syn for Birgitta og fortæller hende, at Ulf vil blive rask. Ulf bliver rask, de drager hjemad. De fortsætter deres religiøse liv og bosætter sig i cistercienserklosteret, Alvastra Kloster ved Vättern, lidt syd for Vadstena. Ulf bor inden for murene hos munkene, og Birgitta bor i et lille hus uden for murene. Kort efter dør Ulf i 1344 og bliver begravet i sit eget kapel i Alvastra Kloster, hvor du stadig kan se hans gravsten.

Birgitta som enke og Guds talerør

Efter mandens død er Birgitta underlagt sine sønner. Men Birgitta skifter sin formue og forærer resten væk, så derfor bliver hun fri til at gøre, hvad hun vil, men det bevirker også, at hun lever i fattigdom og ofte sulter i resten af sit liv.

Birgitta modtager sin kaldelse kort efter sin mands død. Birgittas kaldelse falder i tråd med profetkaldelserne i Det gamle Testamente, især Samuels kaldelse i 1. Samuelsbog kapitel 3. Gud kalder Birgitta tre gange, ligesom Gud kaldte Samuel tre gange, og ligesom det var tilfældet ved Samuel, er det en præst, der vejleder Birgitta til at svare på Guds tiltale, og Gud kalder hende til at være sin brud og talerør.

Kort efter får Birgitta en åbenbaring om, at hun skal grundlægge et kloster med sin egen klosterregel: Regula Saluatoris – Frelserens ordensregel. Selv om Birgitta syner og åbenbaringer er meget kritiske over for kongen, så skænker kongeparret Magnus og Blanka Vadstenas kongepalads til Birgitta i 1347, for at Birgitta her kan grundlægge sit kloster.

Herefter eskaleres Birgittas syner og åbenbaringer. Birgitta modtager synerne og åbenbaringerne. Nedskrivningen af Birgittas Himmelske Åbenbaringer begynder efter Ulfs død. Birgitta føler sig kaldet til at afslutte 100 års krigen mellem England og Frankrig. Hun hører Guds ord, om at paven skal forlade Avignon og vende tilbage til Rom. Hun sender udsendinge ud til Frankrig og Englands konger og til paven i Avignon, men ingen af dem følger Birgittas syner.

Anne Gyrite Schütt arbejdede med sine Birgittamalerier i sin middelalderdragt i PilgrimsHuset Maribo i åbningsdagene

Birgitta i Rom

Afvisningen af Birgittas Åbenbaringer eller Guds påbud, medfører at Birgitta bliver kaldet til at forlade Sverige og drage mod Rom. Birgitta forlader Sverige i 1349 på den tid, hvor den sorte død rejser den anden vej op igennem Europa og slår ca. 1/3 af befolkningen ihjel.

Birgitta kommer til at leve resten af sit liv fjernt fra Sverige, fortrinsvist i Rom. Hun får sin datter Katarina til Rom. Katarina lever fra 1331 – 24. marts 1381. Allerede fra Katarina er helt lille, er der forunderlige og hellige beretninger om Katarina. Hun bliver gift med Egard Lydersson von Kyren, men de aftaler at leve et cølibatægteskab. I 1350 rejser hun ned til Birgitta i Rom. Kort efter dør Katarinas ægtefælle, og Katarina bliver hos sin mor i Rom.

Indimellem kommer sønnerne Karl og Birger også til Rom. Alle tre børn er med, da Birgitta får foretræde for paven.

Pilgrimsfærd til Det hellige Land

Allerede i en tidlig vision, lovede Jesus og Jomfru Maria, at Birgitta skulle få lov til at se de hellige steder i Det hellige Land. Birgitta venter længselsfuldt hele sit liv, men først i 1371 kalder Jesus hende til pilgrimsfærd til Det hellige Land. Birgitta synes, at det er for sent. Hun er nu 68 år, men Jesus irectesætter hende. Katarina, Karl og Birger og mange andre fra Birgittas hushold tager med på pilgrimsfærden. Rejsen

strækker sig over 1371 – 1373. Hendes søn Karl dør på vejen, og Birgitta ser i et syn Jesu dom og frifindelse af Karl. Efter ankomsten til Det hellige Land ser Birgitta i et syn Jesu korsfæstelse i Jerusalem og Jesu fødsel i Betlehem. Begge hendes syner er meget udførlige, og hendes beretninger ligger til grund for mange samtidige og senere kunstneriske fremstillinger af Jesu fødsel og død.

Nicolò di Tommaso billede malet efter Birgittas syn af Jesu fødsel i 1372. Birgitta knæler nederst til højre i billedet og ser Jesu fødsel. Jesus ligger på gulvet, som i Birgittas syn.

Birgittas død

Birgitta bliver syg på vejen hjem fra Det hellige Land til Rom. Hun er meget syg, da hun kommer hjem til Rom. Fem dage før sin død får hun i sin sidste åbenbaring at vide på hvilken dag og på hvilket tidspunkt, hun skal dø. Birgitta dør under morgenmessen den 23. juli 1373.

Birgittas hjemfart og helgenkåring

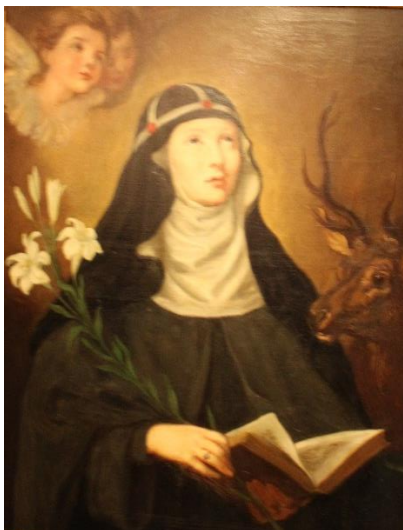
Fire måneder efter transporterer Katarina, Birger og et stort følge Birgittas knogler tilbage til Sverige. Den 4. juli 1374 skrinlægges hun i et kapel, der er bygget, mens man venter på, at den store Birgitta Klosterkirke i Vadstena skal blive færdig.

Katarina vil dog fuldføre sin morders værk. Så hun drager tilbage til Rom for at få godkendt Birgittas ordensregel og kanoniseret sin mor. Med sig har Katarina Petrus Olovsson af Alvastra og Petrus Olovsson af Skänninges biografi over Birgitta liv, som de har færdiggjort få måneder efter hendes død. Biografien er sikkert påbegyndt før Birgittas død. Med sig har hun også beskrivelsen af 133 mirakler, Birgitta skulle have udført, indsamlet af biskop Alfons af Jaen, mens Birgitta levede. Katarina bliver i Rom fra 1374-1379 i Rom. I 1378 godkender paven Birgittas ordensregel. Katarina drager derefter hjem i 1379, men dør kort efter den 24. marts 1381.

Den 7. oktober 1391 udråbes Birgitta til helgen i Peterskirken i Rom af pave Bonifatius IX.

Generalkonfessor ved Vadstena Kloster, Ulf Birgeresson, skrev i 1410-tallet en biografi om Birgittas datter Katarina efter samtaler med abbedissen ved Vadstena Kloster, Bengta Gunnarsdotter (død 1451). På daværende tidspunkt blev 193 mirakler tilskrevet Katarina mod Birgittas 133 mirakler. Den 1. august 1489 skrinlægges Katarinas knogler ved sin mors knogler. 2. august er Katarinas dag. Katarina var sikkert blevet helgenkåret, hvis ikke reformationen havde sat en stopper for kanoniseringsprocessen.

Katarina er symboliseret ved liljen og hjorten og ofte en olielampe. Her i Birgitta nonne dragt.

Her er Birgitta i Birgitta nonne dragt, men hun har højest sandsynligt aldrig været klædt sådan. Hun har bogen, en englen taler til hende, og hun holder fast i den korsfæstede Kristus.

Birgittas skrifter

Fra Birgitta var helt lille, havde hun syner og åbenbaringer af Jesus, Maria, engle, helgener og afdøde mennesker, men også djævelen kom på besøg i hendes åbenbaringer. Men det er først efter hendes mands død i 1344, at åbenbaringerne rigtigt begynder at tage fart.

Birgitta har givet os et kæmpeværk og giver os et fantastisk indblik i middelalderens teologi og tænkning. Der er ingen tvivl om, at Birgitta og mange i samtiden og i dag ser hendes syner som givet af Gud. Hun fremlagde eller genfortalte sine syn og samtaler for forskellige, dygtige, samtidige teologer, som sørgede for at åbenbaringerne holdt sig inden for de almindelige, samtidige trosforestillinger.

Birgitta er også præget af sin tid Middelalderen, og af at hun er enke og mor. Et af hendes måske smukkeste åbenbaringer er synet af Jesu fødsel som 69 årig i Betlehem. Her skinner det igennem, at det er en kvinde, der kender til fødselssmerter og barnefødsler, der har denne åbenbaring.

”Birgittas Himmelske Åbenbaringer” er samlet i 8 bøger, bog 1 – bog 8, og fire andre skrifter:

Sancta Birgitta Reuelacionum 1. Liber Primus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 1. Magister Mathias prolog, og åbenbaringer modtaget i Sverige 1344-1349. Nedskrevet af Magister Mathias og godkendt af biskop Hemming. Indeholder religiøse betragtninger og formaner til bod.

Sancta Birgitta Reuelacionum 2. Liber Secundus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 2. Modtaget i Sverige 1344-1349. Nedskrevet af Magister Mathias og godkendt af biskop Hemming. Er i stor udstrækning rettet mod adlen og giver udtryk for et korsfarerideal.

Sancta Birgitta Reuelacionum 3. Liber Tercius Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 3. Modtaget dels i Sverige, dels i Italien. Redigeret af den spanske biskop Alfonso of Jaén. ”Præsternes bog”. Formaninger og advarsler til tidens præsteskab.

Sancta Birgitta Reuelacionum 4. Liber Quartus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 4. Stammer dels fra tiden før Birgittas afrejse fra Sverige, dels fra Birgittas ophold i Italien.

Sancta Birgitta Reuelacionum 5. Liber Quintus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 5. Åbenbaringer modtaget under en ridetur i Øster Gotland i Sverige. Nedskrevet af Magister Mathias og godkendt af biskop Hemming. "Spørgsmålenes bog". Bogen indeholder hovedsageligt spørgsmål, som en munk stiller, og Jesu svar på disse spørgsmål.

Sancta Birgitta Reuelacionum 6. Liber Sextus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 6. Modtaget dels i Sverige, dels i Italien.

Sancta Birgitta Reuelacionum 7. Liber Septimus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 7. "Pilgrimsbogen", fra Pilgrimsfærden til det hellige land i 1372-73, men indeholder både åbenbaringer fra Italien, Cypern og Det hellige Land fra 1350 til hendes død i 1373. Redigeret af den spanske biskop Alfonso of Jaén.

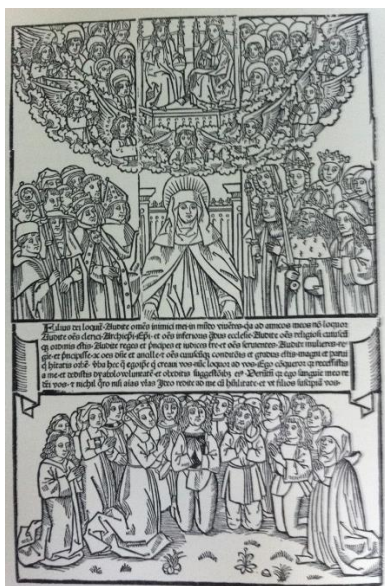
Sancta Birgitta Reuelacionum 8. Liber Octauus. Birgittas Himmelske Åbenbaringer bog 8. Alfons af Jaén, Birgittas spanske skriftefader har samlet de åbenbaringer, der har politisk indhold, eller som er rettet mod personer af høj byrd.

Sancta Birgitta Opera Minora. Regula Saluatoris. "Frelserens ordensregel, givet fra himmelen af Jesu Kristi mund til hans fromme brud, den Hellige Birgitta, fra Sveriges Rige", er åbenbaret i Sverige ca. 1345 med undtagelse af det sidste kapitel.

Sancta Birgitta Opera Minora. Sermo Angelicus. Englens lovsang/prædiken/bog. Under sit ophold i Italien, højst sandsynligt i 1350-erne, skriver Birgitta disse 21 læsestykker for Jomfru Marias tidebøn.

Sancta Birgitta Opera Minora. Quattuor Oraciones. Fire bønner. 1. bøn fra Jomfru Marias liv. 2. bøn fra Kristi liv, især passionshistorien. 3. bøn priser Jesu lemmer. 4. bøn priser Jomfru Marias lemmer.

Sancta Birgitta Reuelaciones Extrauagantes. Tilføjede åbenbaringer. Samlet i Sverige efter Birgittas død og kanonisering. Indeholder materiale, der enten var utilgængeligt for Alfonso af Jaén på tidligere tidspunkt eller for risikabelt at inkluderes i Birgittas Himmelske Åbenbaringer før kanoniseringen.

Forord til "Birgittas Himmelske Åbenbaringer" bog 1 fra Lübeckskriftet fra 1492. Jesus og Jomfru Maria troner i det høje, omgivet af Guds engle. De giver åbenbaringer til Birgitta, som videregiver dem til verdens åndelige ledere til venstre, til de verdslige ledere til højre og til almindelige mennesker knælende nederst.

Økumenisk Påske i Vadstena

Min studieorlov strakte sig over Påsken 2016. Det gav mig mulighed for at tilbringe Påsken indlogeret hos Birgittasøstrene i Vadstena. Jeg fulgte fortrinsvist tidebønnerne og gudstjenesterne med Birgittasøstrene i Vadstena Birgitta Kloster, men jeg deltog også i andre gudstjenester, andagter og vandringer hos andre kristne kirkesamfund.

Vadstena er et samlingspunkt for kristenlivet i Sverige. Vadstena har et spændende Pilgrimscentrum med flere ansatte, daglige andagter og gudstjenester, café, kurser, pilgrimsvandringer og overnatningsmuligheder for besøgende. Vadstena Højskole har kirkelige uddannelser og efteruddannelser. Der er et velfungerende Birgittakloster med tidebønner og gudstjenester og overnatningsmuligheder for besøgende. Der er den gamle Birgitta Klosterkirke, der i dag er under Svenska Kyrkan, og der er mange andre kristne kirkesamfund i Vadstena by.

Vadstena har et levende økumenisk fællesskab. Det giver sig bl.a. udtryk i, at de laver en folder, hvor man kan se, hvad der sker i påskedagene hos de forskellige kirkesamfund i Vadstena, Pilgrimscentrum, Sankt Birgitta Abbedi (Kloster), Svenska Kyrkan, Vätternkyrkan, Vadstena Kristna Center og Heliga Hjärtas Kloster. Der var mange tidebønner og gudstjenester. Pilgrimscentrum havde bl.a. Skærtorsdag eftermiddag en "Brødbagningsgudstjeneste", jeg deltog i, hvor vi under brødbagningen læste små bibelstykker. Bagefter delte vi et af brødene, mens resten skulle være til Skærtorsdags aftensgudstjeneste.

Jeg var også til fodvaskning i Pilgrimscenteret, hvor vi vaskede hinandens fødder. Der var også fodvaskning i Birgittaklosterets Kirke. De katolske præster vasker Skærtorsdag aften fødderne på 12 i menigheden. Traditionelt har det kun været mænd, der den aften får vasket fødderne, men i år var det første gang, at både kvinder og mænd fik vasket fødder Skærtorsdag aften i den katolske kirke efter Pave Frans anbefaling.

Der var et tæt program fra Palmesøndag til 2. Påskedag, og det kulminerede 2. Påskedag med en økumenisk kirkevandring fra kirke til kirke, hvor man bad for hinanden. Vi gik også forbi rådhuset, hvor der blev bedt for den borgerlige myndighed. Den Økumeniske Påskevandring endte i Birgittanonnernes have, hvor der blev serveret pølser med brød og sodavand.

Birgitta klostre

"Frelserens ordensregel, givet fra himmelen af Jesu Kristi mund til hans fromme brud, den Hellige Birgitta, fra Sveriges Rige" (Sancta Birgitta Opera Minora. Regula Saluatoris) modtog Birgitta allerede hjemme i Sverige ca. 1345. Birgittas klostre skulle være dobbeltklostre både for nonner og munke, med en afdeling for nonnerne skarpt adskilt fra munkenes afdeling. Munkene skulle betjene nonnerne. Til dobbeltklosteret skulle der være en kirke. Ifølge reglen skulle klosteret indrettes med 60 søstre. Iblandt dem skulle én vælges til abbedisse. Desuden skulle der være 13 præster, svarende til de 13 apostle, nemlig Jesu 12 disciple og Paulus. Desuden skulle der være 4 diakoner parallelt til de 4 kirkefædre: Ambrosius, Augustinus, Gregorius og Hieronymus. 8 lægmænd skulle arbejde for præsterne.

60 søstre + 4 diakoner + 8 lægmænd + 13 præster = 72 + 13 præster, svarende til 72 disciple + 13 apostle

Abedissen var den, der bestemte i klosteret over både kvinder og mænd, og sådan er det den dag i dag.

Birgittamunkene klædedragt. Munkene kan have fire forskellig kors, der hver især symboliserer, hvilken orden man tilhører: Præstemunk (her), diakon, lægbroder eller broder udenfor klosteret. Her Birgitta brødre fra USA ved Udens 300 års jubilæum. Bagved brødrene ses professor Wilhelm Liebhart og kasserer i SBE Karin Alzinger.

Birgittanonnernes klædedragt. Den hvide Birgittakrone med de fem røde prikker symboliserer Jesu kors og hans fem sårmerker. Her er det abbedisse Hilaria fra Sankt Birgitta Kloster i Maribo og Birthe Gunhild Friis ved Birgittadagene 2016.

Birgitta modtog detaljerede beskrivelser af, hvordan klædedragten for nonnerne og munkene skulle være, hvordan klosterbygningerne og haven skulle være, og hvordan klosterkirken skulle indrettes. Danmark har to Birgittakirker, en i Maribo, Maribo Domkirke, og en i Mariager, Mariager Kirke. Begge kirker har den oprindelige grundstruktur, men nonnernes kor og første sal er taget ned i begge kirker. I Maribo Domkirke kan man stadig se spor efter nonnernes indgang på 1. sal i Domkirkens nordside.

I dag har vi fire fungerende grene af Birgittasøstre:

1. En middelalderlig gren, hvoraf der i dag er tre klostre tilbage: I Vadstena i Sverige, i Uden i Holland og i Altomünster i Bayern i Tyskland. Det er dog meddelt fra Vatikanet, at Altomünster Birgittakloster bliver lukket efter at have virket i 519 år, da der kun abbedisse Apollonia er tilbage i klosteret.
2. I 1630-erne grundlagde den spanske kvinde Marina de Escobar en spansk gren. Den spanske gren har i dag fire klostre i Spanien, et nygrundlagt i Venezuela, og fire i Mexico.
3. 1911 opstod i Rom et nyt skud på den gamle stamme, den svenske gren gennem den svenske Hellige Moder Maria Elisabeth Hesselblads vision og kaldelse, om at genetablere Birgittaordenen i Birgittas hus i Rom på Piazza Farnese. I 1923 førte Elisabeth Hesselblad ordenen tilbage til Sverige efter reformationen. Elisabeth Hesselblads initiativ blev officielt stadfæstet i Rom ved et dekret den 12. september 1942 og kaldes den svenske gren eller den nye gren. Den svenske gren er repræsenteret i: Cuba, Danmark, Estland, England, Filippinerne, Finland, Tyskland, Holland, Indien, Indonesien, Italien, Israel, Mexico, Norge, Palæstina, Polen, Sverige, Schweiz og USA.
4. Det seneste skud på stammen, en fjerde gren, er fra 1976 med en kommunitet af Birgittabrødre i USA.

Derudover har der været to grene, der er uddøde. En gren med et italiensk forsøg med et kloster for mænd i 1400 tallet, og senere endnu et forsøg også med et kloster for mænd Novissimi Birgittani i 1615.

Elisabeth Hesselblad blev kanoniseret i Rom søndag 5. juni 2016, hvor både Birgittaklosteret i Maribo og Birgittaklostret i Vadstena var repræsenteret.

Societas Birgitta Europa, SBE

SBE's bestyrelse 2016 fra højre: Kasserer Karin Alzinger, præsident Marc van den Brand, sekretær Markus Lindberg og vicepræsident Birthe Gunhild Friis.

Den europæiske Birgitta forening, Societas Birgitta Europa, SBE er en økumenisk bevægelse, der ønsker at udbrede kendskabet til Birgitta både teologisk, historisk og kulturelt, og kundskab til hendes tidligere og nuværende klostre. I dag arbejder SBE også med pilgrimsbevægelsen, da Birgitta var pilgrim hele sit liv. Hendes attributter er vandrestaven, pilgrimshatten, pennen, blækkuset og bogen. Et af hendes mest kendte citater er: *"Herre, vis mig din vej og giv mig mod til at gå den."* "Birgittas Himmelske Åbenbaringer" bog 4, kapitel 107.

I mange år arbejdede SBE med at få kortlagt Birgittaklostrene af den middelalderlige/den gamle gren. Det resulterede i 2013 i det store "Birgitta Atlas – Saint Birgitta's Monasteries", der blev præsenteret ved 300 års jubilæet for Birgittaklosteret i Uden. Det er tre danskere, der har været redaktører, skrevet artikler og samlet materiale fra andre forfatter. De tre redaktører er Ulla Sander-Olsen, der tidligere har været Birgittanonne i Uden, men trådte ud af ordenen og blev bibliotekar, professor dr. Tore Nyberg, der tidligere redigerede bogen "Birgitta, hendes værk og hendes klostre i Norden" i anledning af 600-året for Birgittas helgenkåring i Rom i 1991 og endelig forfatteren Per Sloth Carlsen fra Mariager, byen hvor Danmarks andet Birgittakloster lå (1446-ca. 1540). Afsnittet om vores lokale middelalderkloster i Maribo, Habitaculum Mariae (1416-ca.1556), er skrevet af middelalderarkæolog Leif Plith Lauritsen fra Museum Lolland-Falster.

Man har inddelt klostrene i seks geografiske områder:

Nordeuropa: Skandinavien og De baltiske lande, Sverige, Estland, Danmark, Norge og Finland

Sydeuropa: Italien

Centraleuropa: Polen Ukraine, og Hvide Rusland

England

Tyskland

Vesteuropa: Holland, Belgien og Frankrig

Bogen er både på engelsk og tysk, men teksterne står sammen, så man kan læse bogen fortløbende på det sprog, man foretrækker. Den er rigt og flot illustreret med billeder på alle sider, og bogen er en ubeskrivelig guldgrube for alle med interesse for Birgitta og historie.

Fra venstre ses abbedisse Karin fra Vadstena Kloster, abbedisse Maria Karin fra Uden Kloster og søster Monika fra Vadstena Kloster med atlas og blomster ved udgivelsen af SBE atlas

Vores lokale kloster, Habitaculum Mariae, i Maribo, fungerede fra 1416-ca. 1556. Habitaculum Mariae i Maribo udspringer direkte fra Vadstena Kloster, og det var Margrethe den 1. der stod bag ideen om, at placere klosteret på Lolland. Habitaculum Mariae blev moderkloster for en gren af klostre, hvor den 1. generation er Munkeliv i Bergen i Norge (1425-1531), Gnadenberg i Berg i Bayern i Tyskland (1420-1558) og Ager Mariae i Mariager i Danmark (1446-ca. 1540) Gennem Gnadenberg kommer 2. generation Maria May i Maihingen i Tyskland (1458-ca. 1560), og herfra 3. generation, Maria i Altomünster i Bayern i Tyskland (1488-2016(?))

Societas Birgitta Europa og Birgittadage i Maribo mandag den 23. maj – torsdag den 26 maj 2016

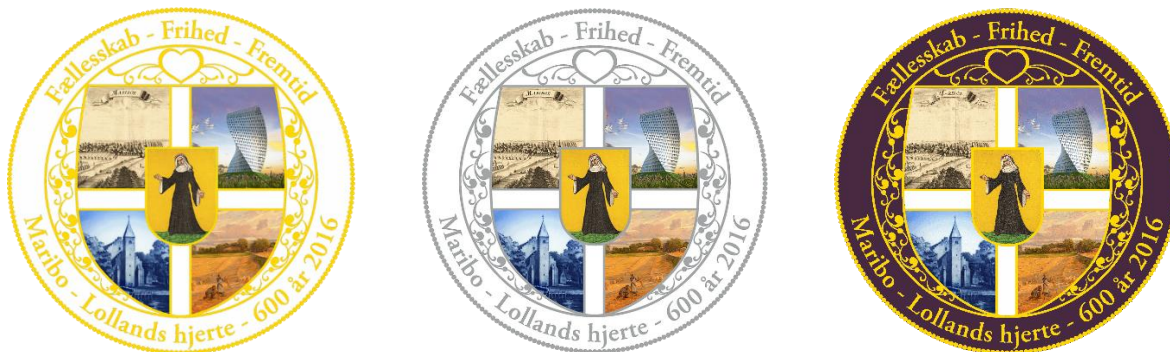
Jeg har de sidste år været Lolland – Falsters Stifts repræsentant i den europæiske økumeniske Birgittaforening, Societas Birgitta Europa (SBE), og har de sidste par år været vicepræsident. SBE's medlemmer mødes hvert år til et årsmøde.

Allerede i februar 2015, rejste jeg med den daværende sekretær i SBE Gerhard Gerstenhöfer til Vadstena og boede i Vadstena Pilgrimscentrum. Her havde vi samtaler med Birgittasøstrene i Vadstena, præsterne og menigheden ved Vadstena Klosterkirke, museumsinspektøren ved Vadstena Klostermuseum, lederen af Vadstena Højskole, der varetager kirkelig undervisning for den svenske kirke, og ansatte i Vadstena Pilgrimscentrum. Vi talte om det fremtidige samarbejde i SBE. Senere samme måned havde Gerhard Gerstenhöfer og jeg frugtbare samtaler med folk tilknyttet Maribo Domkirke, Maribo Birgittaforening, det ny planlagte pilgrimshus i Maribo og nye Birgittakloster i Maribo, for at se på muligheden for at lave nogle Birgittadage for SBE i Maribo. Maribo Birgittaforening var meget velvillige til at arbejde videre med Birgittadagene.

I september 2015 var der årsmøde i SBE i Altomünster, og her var det et meget stort ønske, at årsmødet 2016 blev holdt i Maribo omkring Maribo Birgittakloster med tilhørende Birgittakirke, nuværende Maribo Domkirke 600 år jubilæum den 24. maj 2016. Med velvillighed fra Birgittaforeningen og Lolland – Falsters Stift blev det heldigvis muligt.

Jeg var så heldig at få bevilliget studieorlov fra marts – maj 2016 op til jubilæet. Det blev tidligt bestemt, at jubilæet skulle fejres med en jubilæumsgudstjeneste i Maribo Domkirke. Hendes Majestæt Dronning

Margrethe blev inviteret til jubilæumsgudstjenesten. Jeg sidder også i PilgrimsHusets Maribos bestyrelse, og som tiden skred frem, viste der sig en mulighed for, at PilgrimsHuset Maribo kunne åbne samtidigt med jubilæet. Desuden blev det muligt, at Hendes Majestæt Dronning Margrethe kunne indvie PilgrimsHuset Maribo. 600 års jubilæet er også Maribo bys jubilæum, da Maribo er bygget op omkring Birgittaklosteret. Derfor er der lavet et logo i anledning af jubilæet.

Logo for Maribos 600 års jubilæum i guld, sølv og bronze

Birgittaforeningen og jeg lavede en invitation til jubilæet, og vi og SBE sendte invitationer ud til de fire Birgittadage. Desuden blev invitationen lagt på Facebook og Lolland – Falsters Stifts hjemmeside. Omkring 50 mennesker fra Nordeuropa deltog i større eller mindre dele af mødet. Seks middelalderklostre var repræsenteret: Vadstena i Sverige (1370-1596), Gnadenberg i Berg i Bayern (1420-1558), Ager Mariae i Mariager i Danmark (1446-ca. 1540), Maria May i Maihingen i Tyskland (1458-ca. 1560), Maria i Altomünster i Bayern i Tyskland (1488-2016(?)), Habitaculum Mariae, i Maribo, (1416-ca. 1556), og Marienbaum, Abor Mariae, i Xanten i Tyskland (1460-1802). Desuden var tre fungerende Birgitta Klostre repræsenteret, Birgittaklostrene i Maribo (2006-), Vadstena (1962-) og Uden, Maria Refugium i Uden i Holland (1713-).

Vi fik fire fantastiske, oplevelsesrige og solbeskinnede dage:

Mandag den 23. maj

- Fra 12.00 Ankomst for overnattende hos Birgittasøstre, Sankt Birgitta Kloster, "Habitaculum Mariae", Refshalevej 81, 4930 Maribo
- 17.00 Messe hos Birgittasøstre ved præst Mariano Cardillo
- 18.30 Middag i Sognets Hus, Kirkestræde 6, 4930 Maribo
- 20.00 SBE, Societas Birgitta Europa, årsmøde i Sognets Hus med besøg af biskop Steen Skovsgaard

Tirsdag den 24. maj

- 8.00 Morgenmad hos Birgittasøstre for de overnattende på Sankt Birgitta Kloster
- 10.00 Sejlur på Maribo søerne
- 14.00 Jubilæumsgudstjeneste i Maribo Domkirke med Hendes Majestæt Dronning Margrethe
- 15.30 Hendes Majestæt Dronning Margrethe klipper snoren til PilgrimsHuset Maribo
- 16.00 Reception i PilgrimsHuset Maribo, Klostergade 16-20, 4930 Maribo ved Domkirken
- 17.00-18.00 Rundvisning i Maribo ved vægter Terkel Jakobsen
- 18.30 Middag på Landsbyen i Våbensted, Krårup Møllevvej 1, 4990 Sakskøbing med foredrag af middelalderarkæolog Thomas W Lassen: "Maribo Kloster og Maribo Domkirke 600 år"

Onsdag den 25. maj

- 8.00 Morgenmad hos Birgittasøstrene for de overnattende på Sankt Birgitta Kloster
9.00 Morgenandagt i Maribo Domkirke ved domprovst Anne Reiter og pilgrimspræst Elizabeth Knox-Seith
9.30 Afgang i bus fra Maribo Torv til Engestofte
10.00 Engestofte Kirke.
"Engestofte Kirkes Birgitta alter" ved Peter Moesgaard
"Monica Wichfeld" ved René Debois
11.00 Afgang fra Engestofte Kirke
11.30-16.00 Middelaldercentret. Adresse: Ved Hamborgskoven 2-4, 4800 Nykøbing Falster.
11:30 Ankomst til Middelaldercentret
12.00 Bliderne affyres
12.30 Middelalder buffet på Den Gyldne Svane
13.30 Ridderturning
14.00-16.00 Rundt på egen hånd i Middelaldercentret
16.05 Afgang fra Middelaldercenteret
18.00 Middag i Lysemose
20.00 Besøg i PilgrimsHuset Maribo ved pilgrimspræst Elizabeth Knox-Seith og kunstner Anne Gyrite Schütt

Torsdag den 26. maj 2016

- 8.00 Morgenmad hos Birgittasøstrene for de overnattende på Sankt Birgitta Kloster
9.00 Dansk/tysk morgenandagt i Maribo Domkirke ved sygehuspræst Birthe Gunhild Friis og pilgrimspræst Elizabeth Knox-Seith
9.30-10.00 Rundvisning i Domkirken ved René Debois og Peter Moesgaard og Birthe Gunhild Friis
10.00 Afsked

Nogle af deltagerne fra SBE og Birgittadagene i Maribo 2016

Birgittastatuen fra Gnadenberg

Birgittastatuen fra Gnadenberg ankom til PilgrimsHuset Maribo med Moder Karin, Margareta von Reis og Markus Lindberg dagen før indvielsen

Gnadenberg Kloster i Berg i Bayern fungerede fra 1420-1558. Ruinerne stod tilbage, men i slutningen af 2012 påbegynde et stort restaurerings-, renoverings- og udgravningsprojekt. EU gav 1,5 million euro til projektet. Projektet varede 2½ år, og i dag kan du besøge Gnadenberg Kloster museum fra 15. april – 15. oktober lørdage og søndage fra 14.00 – 17.00. Museumsudstillingen har til formål at fremhæve betydningen af den tidligere klosterlandsby Gnadenberg, og spiritualiteten og klosterlivet i Birgittaklosteret. Museet fortæller historien om nonnernes liv og arbejde, men også deres åndelige og meditative liv.

Ved SBE mødet i 2015 besøgte vi det nyåbnede Gnadenberg Kloster. Ved den lejlighed blev der afsløret en Birgittastatue. Birgittastatuen var udhugget af en 3 ton massiv stenblok af stenhuggermesteren Herbert Weißmüller. Herbert Weißmüller siger om sin Birgittastatue: *„Für mich war es wichtig, dass man die Urkraft des Steines in der säulenhau Darstellung spürt. Die Vereinfachte Skulptur stellt einen Kontrapunkt zu unserer reizüberfluteten Welt dar. Zentraler Punkt der Birgitta-von-Schweden-Skulptur ist das Buch „Libri celestium revelationum“ – „Buch der himmlischen Offenbarungen“. Von zwei Händen gehalten, schmiegt es sich an das Herz, als wäre es ein Teil von ihr. Die Fingerspitzen berühren sich leicht und stellen ein Kreislauf dar. Die weitöffneten Augen lassen den Betrachter tief in die Seele blicken. Die Krone auf ihrem Haupt ist Erkennungsmerkmal des Birgittenordens und stellt die Wunden Christi dar.“*

Herbert Weißmüller havde lavet et forlæg til statuen, en mindre Birgittastatue på 50 kg. Denne Birgittastatue er en pilgrimsstatue, der som Birgitta, skal være pilgrim og besøge forskellige Pilgrimsmål. I september 2015 rejste den fra Gnadenberg til Sverige. I 2015/16 har den besøgt Vadstena Sancta Birgitta Kloster Museum, Vadstena Birgittaklosters nye kirke, den middelalderlige Birgitta klosterkirke, Finsta og Skederids Kirke, Linköping Domkirke. Ved Maribo Birgittaklosters 600 års jubilæum kom sekretæren i SBE Markus Lindberg, Moder Karin fra Vadstena og Margareta von Reis med pilgrimsstatuen af Birgitta til PilgrimsHuset Maribo. Her fik hun en fin placering ved hoveddøren. Da Hendes Majestæt Dronning Margrethes indviede PilgrimsHuset Maribo dagen efter, stod pilgrimsstatuen af Birgitta parat og hilste på dronningen og alle os andre. Vi regner med, at pilgrimsstatuen af Birgitta skal hilse de besøgende i PilgrimsHuset Maribo velkommen i 2016/17. Derpå vender hun tilbage til Vadstena til SBE årsmødet i september 2017 i Vadstena.

Tusind tak

Det var tre vidunderlige og fantastiske orlovsmåneder. Jeg havde nogle spændende studierejser og en stille hjertebønsretræte i Bagehuset på Nygård på Als. Jeg mødte mange venlige mennesker, der delagtiggjorde mig i deres liv og tro og lod mig deltage i tros- og bønsliv. Der var en omfattende planlægning, kommunikation og afholdelse af fire Birgittadage ved Birgittaklosteret og Domkirken i Maribos 600 års jubilæum og Societas Birgitta Europas årsmøde sammen med Birgittaforeningen i Maribo. Der var møder om, planlægning af og endelig selve åbningen af PilgrimsHuset Maribo. Men samtidig var det også en stor oplevelse at kunne dykke ned i Birgittas historie og hendes skrifter, og være vidne til hendes åndelige og spirituelle liv. Der skal lyde en stor tak til Hendes Majestæt Dronning Margrethe for deltagelse i jubilæumsgudstjenesten og den festlige åbning af PilgrimsHuset Maribo, til Birgittaforeningen i Maribo for det store arbejde med Birgittadagene, til Lolland-Falsters Stift for økonomisk støtte til Birgittadagene, til kontorfuldmægtig og webredaktør Marianne Schwartz med det store arbejde omkring jubilæumsdagene, til Birgittasøstrene i Maribo og i Vadstena for overnatning og venlighed, til SBE, til biskop Steen Skovsgaard for at komme forbi på SBE-mødet og forære alle deltagerne sin bog "Sjæleskat", til domprovst Anne Reiter og pilgrimspræst Elizabeth Knox-Seith for morgenandagt, til kunstner Anne Gyrite Schütt for udstilling af sit Birgittaarbejde, til René Debois, Peter Moesgaard og Terkel Jakobsen for rundvisning, til middelalderarkæolog Thomas W. Lassen for foredrag, til Stiftet og Præsteforeningen for studieorloven, til min Hjertebønsgruppe, til Refugiebestyrelsen, til PilgrimsHusets bestyrelse, til familien og til enhver, der var med til at gøre disse tre måneder vidunderlige og fantastiske.

At leve med Birgitta er ikke kun historie. Det er en levende spiritualitet i troen på den korsfæstede og opstandne Kristus, som udfolder sig mange steder i dag. Birgittas ord "Herre, vis mig din vej og giv mig mod til at gå den!" og hendes tanker om pilgrimsvandring taler ind i vort århundrede og falder i tråd med pilgrimmenes syv nøgleord: Langsomhed, bekymringsløshed, frihed, enkelhed, stilhed, spiritualitet og fællesskab.

Sidste år var jeg på Birgittaleden, en Birgitta pilgrimsrute fra Linköping til Vadstena på ca. 85 km. Birgittaleden beskrives i en lille bog, som du kan finde i litteraturlisten. Ved at følge bogens rutebeskrivelser og lidt planlægning kan du få en spændende pilgrimsvandring. Men også her hos os på Lolland-Falster kan du gå pilgrimsvandring. Netop i Maribo mødes to moderne pilgrimsruter: Den Danske Klosterrute og Santiagoruten. Flere af pilgrimene, der besøgte PilgrimsHuset Maribo i åbningsdagene i maj, udtrykte et ønske om, at besøget kunne blive en årlig tilbagevendende begivenhed. Så mit ønske for os alle er, at pilgrimsønsket "Næste år i Jerusalem!" i dit og mit liv kan suppleres med eller blive til "Næste år i Maribo!"

Maribo Domkirke set fra vestsiden. Ruinerne af Birgittasøstrenes middelalderkloster ligger ved søbredden til venstre for kirken. Længere tilbage til venstre ligger PilgrimsHuset Maribo. Du er hjerteligt velkommen alle steder. Se mere om PilgrimsHuset Maribo på <http://www.pilgrimshus.dk/> og om Maribo Domkirke på <http://maribodomkirke.dk/> og Birgitta søstrene i Maribo på <http://www.sanktbirgittakloster.dk/>. Du kan også følge alle tre på facebook.

Litteratur jeg kan anbefale

Primærkilder:

Sancta Birgitta Reuelacionum 1. Liber Primus
Sancta Birgitta Reuelacionum 2. Liber Secundus
Sancta Birgitta Reuelacionum 3. Liber Tercius
Sancta Birgitta Reuelacionum 4. Liber Quartus
Sancta Birgitta Reuelacionum 5. Liber Quintus
Sancta Birgitta Reuelacionum 6. Liber Sextus
Sancta Birgitta Reuelacionum 7. Liber Septimus
Sancta Birgitta Reuelacionum 8. Liber Octauus

Sancta Birgitta. Opera Minora. Quattuor Oraciones
Sancta Birgitta. Opera Minora. Regula Saluatoris
Sancta Birgitta. Opera Minora. Sermo Angelicus
Sancta Birgitta. Reuelaciones Extrauagantes

På <https://riksarkivet.se/crb> finder du Birgittas otte originale bøger og fire andre originale skrifter af Birgitta på latin.

På <http://www.umilta.net/bk.html> kan du finde Birgittas 8 bøger.

”Den heliga Birgitta. HIMMELSKA UPPENBARELSER”. Oversat til svensk og redigeret af Tryggve Lunden. Allhems förlag Malmö, 1957.

Fantastisk værk på svensk i fire bind. Indeholder de otte bøger af ”Himmelske åbenbaringer” og de fire andre original skrifter, men også indledninger til åbenbaringerne. Her findes Petrus Olovsson af Alvastra og Petrus Olovsson af Skänninge beretning fra 1373 af Birgittas liv og Ulf Birgersson biografi om Birgittas datter Katarina efter samtaler med abbedissen ved Vadstena Kloster, Bengta Gunnarsdotter, som Ulf Birgersson skrev omkring 1410. Begge beretninger er skrevet for at indlede og begrunde en helgenkåring dels af Birgitta, dels af Katarina. Desuden er der en fortegnelse over mirakler. Bøgerne kan købes antikvarisk. De kan også lånes på biblioteket. Der findes en netudgave på:

<http://litteraturbanken.se/#!/forfattare/Birgitta/titlar/HimmelskaUppenbarelsel/sida/5/faksimil>

”Heliga Birgitta uppenbarelseser”. Svenska klassiker utgivna av Svenska Akademien. Atlantis, Stockholm, 2014. Dette er et udvalg af Birgittas himmelske åbenbaringer oversat til svensk af Alf Härdelin, med kommentarer af Stephan Borgehammar og med indledning af Birgitta Trozig. Du kan læse bogen på nettet på http://www.svenskaakademien.se/sites/default/files/heliga_birgitta.pdf

Cesarini, Luca: ”Evangeliet enligt Birgitta” Artos 2008. Luca Cesarini er født i Rom af en italiensk far og en svensk mor. Han er præst i Svenska Kyrkan og har skrevet mange bøger om Birgitta. Efter en indledning sammensætter han tekster fra forskellige steder i Birgittas værker, så den følger den historiske kronologi fra Jesu fødsel til Jesu genkomst. Bogen er meget læsværdig og giver et fundamentalt indblik i Birgittas forståelse af de bibelske tekster. Teksterne er inddelt i:

Prolog og Jesu fødsel

Jesu virke

De tre søskende i Betania

Jesu lidelse, død og opstandelse

Kirkens første tid
Jesu genkomst

"The Revelations of St. Birgitta of Sweden. Volume 1. Liber Caelestis, Book I-III". Oversat af Denis Searby og med introduction og noter af Bridget Morris. Oxford University Press 2006.

"The Revelations of St. Birgitta of Sweden. Volume 2. Liber Caelestis, Book IV-V". Oversat af Denis Searby og med introduction og noter af Bridget Morris. Oxford University Press 2008.

"The Revelations of St. Birgitta of Sweden. Volume 3. Liber Caelestis, Book VI - VII ". Oversat af Denis Searby og med introduction og noter af Bridget Morris. Oxford University Press 2012

"The Revelations of St. Birgitta of Sweden: Volume 4. The Heavenly Emperor's Book to Kings, the Rule, and Minor Works." Oversat af Denis Searby og med introduction og noter af Bridget Morris. Oxford University Press 2015.

Ambitiøst videnskabeligt og flot oversættelse af Birgittas skrifter til engelsk med indledninger. Bogen "The Heavenly Emperor's Book to Kings" blive normalt kaldt Bog 8. Bøgerne er relativt dyre at købe, men de første to kan på nuværende tidspunkt (2016) lånes gennem biblioteket.

Faglitteratur og pilgrims- og andagtslitteratur:

"Birgitta Atlas. Saint Birgitta's Monasteries. Die Klöster der Heiligen Birgitta". Redigeret af Ulla Sander-Olsen, Tore Nyberg og Per Sloth Carlsen. Societas Birgitta Europa, SBE 2013. SBE's fantastiske og uundværlige storværk med alle Birgitta klostrene fra den middelalderlige/den gamle gren.

"Birgittaleden". Pilgrimscentrum i Vadstena, Linköping Stift 2014. Beskrivelse på svensk af en Birgitta pilgrimsrute fra Linköping til Vadstena med plads til fem pilgrimsstempler fra forskellige steder på den 85 km. lange rute.

Bove, Cristoforo, har samlet: "Lyt, datter. Tanker til hver dag af salige moder Elisabeth Hesselblad". 2007.

Bove, Cristoforo: "Bridget of Sweden. A woman on the pathways of Europe". Rom 2010.

Carlsen, Per Sloth: "Mariager Kloster. Birgittaordenen og bygningshistorien". 2010. Udgivet af Birgittaforeningen i Mariager.

Cesarini, Luca: "Med Birgitta i Det Heliga landet". Birgittiana 2014, Luca Cesarini er født i Rom af en italiensk far og en svensk mor. Han er præst i Svenska Kyrkan og har skrevet mange bøger om Birgitta. I denne svenske bog følger man Birgitta på hendes sidste pilgrimsrejse til det hellige land. Birgitta fik hele sit liv åbenbaringer om, at hun skulle se Jesu fødsel og korsfæstelse, og endelig den 25. maj 1371 sagde Jesus til hende: "Forbered dig nu på at valfarte til Jerusalem for at besøge min grav og andre hellige steder om er der. I skal forlade Rom, når jeg siger det." Birgitta var nu 68 år. Den 25. november 1371 gik turen fra Rom mod det hellige land.

Frederickson, Henrik B. (red.): "Maribo Domkirke. Kloster-, by- og domkirke gennem 600 år". Syddansk Universitetsforlag 2016.

Harlin, Tord/Bengt Z. Norström: "Himlaporten möte med Tensta kyrka". Tensta församling 2002.

Hägg, Göran: "Gud i Sverige". Norstedts Stockholm 2010.

Jörälv, Lennart: "Reliker och mirakel. Den heliga Birgitta och Vadstena". Wahlström & Widstrand 2003 .

Jørgensen, Johannes: "Den hellige Birgitta af Vadstena I" og "Den hellige Birgitta af Vadstena II" Nordisk forlag 1948. Storværk om Birgitta. Johannes Jørgensen konverterede til katolicismen og arbejdede på dette store værk næsten hele livet.

Liebergen, Léon van: "300 jaar. Abdij Uden". Uden 2013.

Lindaräng, Ingemar: "Beginerna". Vadstena 2009.

Lindgren, Mereth: "Bilderna af Birgitta" Proprius forlag, Stockholm 2002. Flot og gennemillustreret bog med malerier, altertavler og skulpturer af Birgitta fra middelalderen til 1999.

Nyberg, Tore, redigeret: "Birgitta, hendes værk og klostre i Norden". Odense Universitetsforlag 1991.

Pedersen, Kirsten Stoffregen, "Søster Abraham": "Bridgettines". Jerusalem 2003.

Raam, Villem og Tamm, Jaan: "Pirita Convent. The History of the Construction and research". Tallinn 2006.

"Systrar". Fotografier av Chris Maluszynski. Förord av Lars Bergquist. Hugo förlag, Stockholm. Trosa 2003. Fantastisk fotografier af søstre fra Vadstena Kloster.

Sørensen, Bodil Busk: "Birgitta af Vadstena. Pilgrim, profet og politiker". Forlaget ALFA, København 2010. Fin gennemgang af Birgittas tid og liv.

Sjöberg, Nina: "Hustru och man i Birgittas uppenbarelser". Uppsala 2003. Doktorafhandling for doktorgraden i teologi i kirkehistorie ved Uppsalas Universitet 2003.

Tjäder, Marguerite: "Moder Elisabeth". Maribo 2010.

Zachrisson, Sune: "Vadstena. A walk through Saint Birgitta's town". Föreningen Gamla Vadstena 2008.

Wettermark, Tomas: "Pilgrimmens tidegård" Pilgrimscentrum 2013. Andagtsbog til tidebønner og andet på pilgrimsfærden eller i det personlige andagtsliv.

Zekl, Franz: "Das ehemalige Birgittakloster Maria Mai zu Maihingen" Udgivet af forfatteren.

Skønlitteratur:

Sørensen, Bodil Busk: "Birgitta". Alfa 2013. Flot, dansk, biografisk roman om Birgittas liv. Fulgte efter hendes tidligere mere faglige bog om Birgitta.

Ydén-Sandgren, Ingrid: "En krona av guld" og "Ett kors av trä". Verbu 1973. To fantastisk bøger på svensk om Birgitta, der følger traditionen.